

SÆRUTSKRIFT

År 2012 den 17. febr distriktsstyremøte i Reinbeitedistrikt 16 Karasjok vest.

Oppstart møte kl 12. Møte hevet kl. 17,30

Tilstede: 8 av 9 styremedlemmer.

Sak 12/12 Avvikling av ordningen med områdestyrer – høring. Landbruksdep

Skriv 17.10.11 fra Landbruksdep. Høringsfristen gikk ut 15.01.2012. Etter tlf samtale med dep ved saksbeh. Kjøllesdal, så kunne distriktet sende en uttalelse selv om fristen var godt ut.

Områdestyret i møte den 20.12.2011 i sak 46/11 har avgitt følgende uttalelse;

Områdestyrets vedtak:

Områdestyret mottok 30. september 2011 forslag til endringer i Lov om reindrift på høring. Høringsfristen er satt til 15. januar 2012. Landbruks- og matdepartementet (LMD) foreslår å legge ned områdestyrene, og overføre disse oppgaver til fylkesmannen. Dette skjer som et ledd i prosessen med å omorganisere reindriften forvaltning, herunder områdestyrene og Reindriftningsforvaltningens områdekontorer.

Områdestyrets reindriftsfaglige kompetanse

Områdestyret for reindrift er, i tillegg til å være et organ med betydelig beslutningsmyndighet etter reindriftningsloven, også sektormyndighet for reindrift etter plan- og bygningsloven m.fl. Områdestyremedlemmene er spesielt oppnevnt på grunn av deres reindriftsfaglige kompetanse, enten som reindriftningsutøvere selv eller gjennom en spesiell tilknytning til reindriften gjennom deres yrke. På bakgrunn av dette innehar områdestyrets medlemmer en nødvendig spesialkompetanse innen reindrift, og dette gjør områdestyret slik det fungerer i dag til et unikt spesialorgan som sikrer reindriftningsinteresser i saker etter reindriftningsloven og arealsaker, nettopp slik organet var tenkt å skulle fungere slik det i sin tid ble foreslått.

Hovedtema: God nok sikring av reindriftningsrettigheter?

LMD viser til at de ønsker å effektivisere reindriftningsforvaltning. Saksbehandlingstiden skal kortes ned og forvaltningen skal gjøres mer oversiktlig og forenklet for øvrige forvaltningsorganer.

Hva gjelder saksbehandlingstid vil Områdestyret påpeke at forvaltningsloven har krav for blant annet saksbehandlingstid for å sikre medvirkning og rettssikkerhet i forvaltningssaker. Dette kan, og skal, ikke effektiviseres ved å endre forvaltningsorganene. Visse vedtak kan en spare tid på, men størsteparten av sakene vil en slik foreslått omorganisering ikke korte ned saksbehandlingstiden på.

Dersom dagens funksjoner skal beholdes slik de utføres i dag, men bare tillagt andre organer, kan heller ikke Områdestyret se at det skulle bli en forenkling i forvaltningssystemet.

Områdestyret vil videre peke på at dagens system med sekretariater som nå hører under samme organisasjon, Reindriftsforvaltningen, er med på å sikre likebehandling i like saker på tvers av områdegrensene. Likebehandling nasjonalt vil bli vanskeligere å sikre når Områdestyrenes sekretariat og saksutredere ikke lengre forblir i samme organisasjon, men blir fordelt under fylkesmennene.

Etter Områdestyrets syn vil vedtak truffet av Fylkesmannen i reindriftsspørsmål lite sannsynlig ha samme tillit i det reindriftssamiske samfunn som Områdestyrets vedtak har i dag. Områdestyret har fått en posisjon som et organ som, på godt og vondt, representerer reindriftskunnskap og tillit. Områdestyret arbeider i dag både for å sikre reindriftens arealer, men også som fagorgan i reindriftsrelaterte saker.

Da områdestyrene ble opprettet var tanken å gi reindriften et styringsorgan med blant annet representanter fra reindriftsnæringen. Gjennom 30 år har den myndighet som nå er tillagt områdestyrene, etter grundig overveielse valgt å tillegge områdestyrene. Dagens forslag er et stort skritt tilbake til lappefogdsystemet – der all, eller i alle fall mye makt, blir nå med et pennestrøk forsøkt overført til fylkesmannen – statens representant. Og på bakgrunn av hvilke vurderinger? Områdestyret kan ikke se at LMD i sitt lovforslag har gjort en grundig nok overveielse av mulige konsekvenser av en slik endring. Samepolitikkenes utvikling, beskyttelsen i nasjonal rett og folkeretten, og faktiske forhold som situasjonen i reindriftsnæringen er ikke vurdert.

Urfolksretten

I kraft av å være en samisk næring har samisk reindrift et særskilt vern gjennom grunnloven og urfolksretten, i tillegg til reindriftsloven av 2007, øvrige lover og særlige rettsforhold.

Det folkerettslige vernet følger av Norges forpliktelser gjennom ratifisering av ILO 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Disse konvensjonene gir blant annet regler for sikring av det kulturelle kulturgrunnlaget, selvbestemmelse, rett til selvstyre i saker som gjelder indre/lokale anliggende, deltakelse osv.

Områdestyret kan ikke se at LMD i sitt høringsnotat har vurdert forslaget opp mot de forpliktelsene som Norge har etter urfolksretten.

Innsigelsessaker

I dag har Områdestyret for reindrift rolle som sektormyndighet for reindrift, og dermed innsigelsesadgang i saker etter plan- og bygningsloven (pbl) § 5-4, energilova § 2-1 (7) 4. pkt, vassdragsreguleringslova § 6 nr. 1, vannressurslova § 24 (3) og motorferdsellova § 5.

Fylkesmannen er i dag også sektormyndighet i mange andre fagfelt, hva vil skje når det oppstår motstridende interesser mellom disse?

Fylkesmannen mangler i dag reindrifsfaglig kompetanse. Ved overføring av Reindriftsagronomen og de ansatte fra områdekontorene følger den eksisterende kompetansen med. Dette er vel og bra i mange saker, men ved motstridende interesser mellom de ulike sektorene fylkesmannen representerer? Det er fylkesmannen som organ som skal megle mellom sine egne ansatte?

Det kan også bli utfordringer knyttet til rekruttering av reindrifsfaglig kompetanse til fylkesmannen i fremtiden. Det vil tilsvarende bli vanskeligere for de ansatte som arbeider med reindrift hos fylkesmannen å opprettholde en tilstrekkelig reindrifsfaglig kompetanse over tid dersom de ikke gis mulighet for å bygge opp et større faglig miljø slik Reindriftsforvaltningen har i dag, med samarbeid på tvers av kontorene/reinbeiteområdene.

Områdestyret mener innsigelsesadgangen i dag blir brukt med varsomhet. Innsigelsesadgangen benyttes når det er nødvendig for å sikre reindriftens arealer, og antallet saker fremmet til mekling hos fylkesmannen og antall saker oversendt Miljøverndepartementet for mekling taler sin egen sak 2 meklinger i 2008 og 1 i 2009. Ingen sendt til Miljøverndepartementet. Tidligere PBL hadde ikke de samme kravene til involvering av sektormyndighetene som ny PBL. Dette medførte at kommunene hadde lite eller ingen kontakt med områdestyret før offentlig høring, som igjennom medførte til innsigelser.

Områdestyret frykter høyere terskel for innsigelse. Områdestyrets medlemmer har gjennom erfaring opplevd at dagens ansatte hos fylkesmanns viser manglende forståelse for helhet og reindrift som fag., og det viser seg i saker som FM har til nå viser at de har liten innsikt i reindrifsfaglige problemstillinger knyttet til ulike årsaker til innsigelse i innsigelsessaker. Områdestyret frykter at reindrift blir den tapende part i forhold til jordbruk og andre arealkrevende saker.

Sametingets har innsigelsesadgang i saker av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse (= også reindrift) jfr. pbl § 5-4(3). Dette forutsetter at sametinget blir bevisst på denne rollen, og bruker den, og eventuelt skaffer tilstrekkelig reindrifsfaglig kompetanse til å utøve denne myndigheten i slike saker (i tillegg til at fylkesmannen også skal ha denne kompetansen). Har de i dag denne kompetansen? Sametinget er ikke sektormyndighet for reindrift (som områdestyret), men har en selvstendig hjemmel for innsigelse. Områdestyret anser ikke Sametingets innsigelsesadgang, slik Sametinget er organisert i dag, i slike saker for tilstrekkelig for å ivareta reindriftens interesser i arealsaker.

Dersom områdestyrene skal bli borte, bør det sterkt vurderes om reinbeitedistriktene bør gis en større rolle i arealsaker, eksempelvis i innsigelsessaker. Dette for å sikre tilstrekkelig reindrifsfaglig kompetanse. Om dette er i tråd med intensjonen om å forenkle saksbehandlingen, må diskuteres, men dette kan være et alternativ.

Områdestyret mener at en forenkling av systemet ved å fjerne innsigelsesorganet ikke er forsvarlig. I realiteten vil dette / kan dette være å avskrive reindriftens behov for og rett til arealer.

Fylkesmannen

Ved å legge områdestyrets oppgaver til fylkesmannen, oppstår flere problemstillinger enn det LMD har skissert i høringsdokumentet.

- Nærhet til næringa (geografisk)?
- Næringens direkte innspill til eksempelvis arealsaker blir vanskeliggjort – signaler som Områdestyrets medlemmer i dag spiller inn via områdestyrets møter
- Rollen som veileder for næringa
- Samisk språk
- Rekruttering av kompetanse – i dag og i framtida?
- Geografisk fordeling av arealet. (Eksempelvis har Vest-Finnmark reinbeitedistrikter som har sommerbeiter i Troms, mens høst/vår og vinterbeiter er i Vest-Finnmark – hvordan vil disse bli ivaretatt? Er det fylkesmannen i Troms eller Finnmark som skal behandle disse sakene?)

Det er ikke mulig å sammenligne med hva som er gjort med fylkeslandbruksstyrene. Hva gjelder reindriftsnæringen så er det behov for en kompetanse som strekker seg langt utover hva en kan lære skolen/studier. Det er behov for ikke bare kunnskap om regler og retningslinjer og generell kunnskap om hold av reinsdyr, men også god kjennskap til samisk kultur og samfunnsliv, og samisk tradisjon samt ikke minst naturforhold og flora/fauna i det enkelte område. Dette er en kompetanse som strekker seg lengre enn hva som er nødvendig for landbruksstyrene/nemndene. Slik kunnskap er vanskelig å tilegne seg og som formell kompetanse.

Landbruket har sine representanter i kommunene. Reindriften har ikke tilsvarende representant i kommunen ettersom reindriften er nomadisk. Tvert imot er det en grunnleggende mangel på reindriftsfaglig kompetanse i de aller fleste kommuner. Mange av kommunene på sommerbeite områdene er ikke så «happy» med reindrift, ettersom de legger beslag på store arealer og som «hindrer» samfunnsutviklingen i kommunen. Dette ser områdestyret spesielt om antall meldte vindmølleparker rundt kysten av Finnmark, hvor kommune ønsker dem velkommen. En stor stilt utbygging vil kunne ramme reindriften hardt, ettersom dette er i kalvings områder.

Prosesen – måten ting har skjedd på

En omorganisering av reindriftsforvaltningen har vært foreslått tidligere, og har av ulike årsaker ikke blitt gjennomført (Se bl.a. Sametingets notat av 28.10.2011). Denne gangen sendte LMD i september på høring forslag til endring av reindriftsloven, etter at Reindriftsforvaltningen i april 2011 ble orientert om at områdekontorene skal underlegges fylkesmennene i de fem nordligste fylkene, og at områdestyrene skal fjernes.

Prosesen rundt selve vurderingen av områdekontorene og områdestyrene skal bort, har ikke vært verken konsultert med Sametinget eller vurdert av områdestyrene (eller de ansatte i Reindrifftsforvaltningen). Beslutningen er tatt politisk, og vurderingen er, som høringsnotatet sier, gjort på bakgrunn av undersøkelser gjennomført i og om Reindrifftsforvaltningen gjennom en lengre tidsperiode. Den offisielle bakgrunnen for gjennomføringen av disse undersøkelsene har ikke vært med sikte på å omorganisere, men på å kartlegge isolerte problemstillinger som omdømme, habilitet, målorientering osv. Det har ikke vært en enkelt prosess med sikte på å finne en best mulig organisasjonsform som ivaretar reindrifftsens interesser både lokalt, nasjonalt og i et urfolksperspektiv.

Områdestyret stiller seg sterkt kritisk til prosessen bak dette endringsforslaget, og krever at et forslag om endring av den totale forvaltningen av reindrift i Norge skal gås gjennom av et utvalg som blant annet skal bestå av representanter fra reindriffta og Sametinget.

Konsultasjoner

Gjennom avtale om konsultasjonsprosedyre mellom statlige myndigheter og Sametinget, fastsatt ved kgl.res. 01.07.2005, skal Sametinget konsulteres i saker som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Områdestyret registrerer at dette forslag om endring i reindrifftsloven ikke har vært konsultert med Sametinget i forkant av at høringen ble sendt ut. Verken underveis under arbeidet med utarbeiding av forslag, under høringsperioden, og for øvrig heller ikke i forbindelse med omorganiseringen av Reindrifftsforvaltningen. Reindrifftsforvaltningen er Områdestyrets sekretariat, og områdestyrene blir derfor direkte berørt av denne omorganisering.

Områdestyret finner det sterkt kritikkverdig at prosessen og beslutningene som ledet til dette forslag om endring i reindrifftsloven ikke er konsultert med Sametinget, all den tid da regjeringen faktisk er forpliktet av Konsultasjonsavtalen med Sametinget.

Konklusjon

Områdestyret krever at forslag til endring i reindrifftsloven av 2007 trekkes tilbake, og at det nedsettes et utvalg som skal utrede aktuelle problemstillinger knyttet til en omstilling/omorganisering av reindrifftsens kontrollorganer. Lovforslaget er ikke tilstrekkelig opplyst hva gjelder mulige konsekvenser for reindrifftsneringen, og dette er ikke akseptabelt.

Områdestyret ønsker at et slikt utvalg som oppnevnes minimum skal bestå av representanter fra Sametinget, Reindrifftsforvaltningen, Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftssamers Landsforbund (NRL).

I forbindelse med arbeidet i arbeidsutvalget bør også Sametingets rolle i arealsaker klar gjøres

Enstemmig vedtatt

Saksvurdering;

Områdestyret har avgitt en fyldig høringsuttalelse, og mot slutten av vedtaket krever Områdestyret at forslaget til endring i reindriftsloven 2007 trekkes tilbake, og at det nedsettes et utvalg som skal utrede problemstillinger knyttet til en omstilling/omorganisering av reindriftens kontrollorganer.

DISTR.SEKR FORSLAG TIL STYREVEDTAK;

Distriktsstyret for Reinbeitedistrikt 16 – Karasjok vest støtter fullt ut uttalelsen fra Områdestyret for Øst-Finnmark med blant annet at forslaget til endring i reindriftsloven 2007 trekkes tilbake, og at det nedsettes et utvalg som skal utrede problemstillinger knyttet til en omstilling/omorganisering av reindriftens kontrollorganer

Distr.styrets vedtak, enstemmig:

Distriktsstyret for Reinbeitedistrikt 16 – Karasjok vest støtter distr.sekr. forslag.

Rett utskift:

Nils Johan J. Gaup
Distriktsleder